

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus LXI. De Testamentis, & ultimis Voluntatibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

biennium non solvat, potest pignus vendi; quod tamen superat debitum, debitori reddendum est; si pactus es non distrahere pignus, adhuc distrahere poteris, sed biennio & trinâ interpellatione opus erit, *l. 4. ff. de pign. act.* Ratio est, quod potestas distrahendi pignus sit de natura pignoris; quomodo enim per pignus assecraretur debitum, si altero solvere nolente pignus distrahi non posset? Si ipse creditor pignus emat, vel distrahat contra LL. distractio est irrita, *l. 4. C. si vendito. Reiffenst. à n. 76.* quamvis *Spor. à n. 119.* dicat, ejusmodi Juris subtilitatibus opus non esse in foro conscientia, sed rem etiam ante elapsum biennium monito debitore justo pretio vendi posse. 5. Periculum, expensæ, & fructus pignoris pertinent ad ejus dominum; si accipis rem oppignoratam cum jure percipiendi

ejus fructus, hic contractus vocatur antichrifeos; & quamvis à Jure civili toleretur, reprobatur tamen à Jure Canonico tanquam usurarius; possunt equidem adesse tituli excusantes, ut si verè intendas emere fructus illos in censum annum, & illi non excedant pensionem aliàs debitam; aut si rem oppignoratam emas cum pacto retrovendendi, tunc enim sicut sis dominus rei, ita & fructuum, quo casu periculum & expensæ rei ad te pertinebunt, &c. 6. Prælati non possunt bona Ecclesiæ alienari prohibita specialiter hypothecare absque consensu Capituli; possunt tamen generaliter non in utilitatem propriam, sed Ecclesiæ, & ejusmodi debita teneri ejus successor solvere, ut patet ex *c. 3. de pign. Covarr. Pyrr. l. 3. tit. 31. n. 17.*
Reiffenst. à n. 34.

CASUS LXI.

De Testamentis, & ultimis Voluntatibus.

Onesius circa ultimas voluntates varia habet dubia: 1. An corrumpente testamento corrumpant legata, donationes mortis causâ. 2. Quæ solemnitates requirantur ad testamentum profanum. 3. Ad testamentum ad causas piâs, & speciatim in Dioc. Colon. 4. Ad testamentum inter liberos, ad testamentum militum, rusticorum, aut factum tempore pestis, vel

Principi oblatum. 5. Quid si quis juret non revocare testamentum, vel jurato renuntiet hereditati. 6. An succedens ex testamento non solemniter teneatur solvere legata. 7. Quid si Caja succedat eâ conditione, ut si improlis discesserit, hereditatem relinquat Tutio, ipsa autem ingrediatur Religionem. 8. Quid si testator dicat: Si Caja nubat, habebit 200. si verò Religiosa fiat, habebit tan-

Yy 3 tum

tum 100. vel nihil. 9. Quid si eâ conditione quid legetur Titio, ut ducat Cajam, Titius autem suscipiat S. Ordines, aut si aliquid legetur sub causa, modo, vel demonstratione falsa, ib. remissivè. 10. An legata ad causas pias in genere, vel pauperibus indeterminatè relicta dari possint Monasterio; item si legata omnia solvi nequeant, an etiam legata pia minuenda sint pro rata. 11. Quid si duo homines sint ejusdem nominis, & sciri non possit, de quo testator locutus sit. 12. Quid de legato rei alienæ. 13. Quando legatarius acquirat dominium, & fructus legati. 14. Quid debeatur heredibus necessariis, & an preteriri possint. 15. Quid si parentes uni proli plius relinquunt quàm alteri, & quid hic observandum Confessariis. 16. Quid si testator Caje destinaverit dare Crucem auream, sed ante ejus traditionem moriatur. 17. An heres ex legatis sibi detrudere possit quartam partem. 18. Quid de testamentis & donationibus ante vel in Novitiatu factis. Pro Resolut.

QUÆR. I. Quid sit ultima voluntas, testamentum, legatum, fidecommissum, codicillus?

1. R. Ultima voluntas ex Ulpiano definitur: Justa voluntatis sententia de eo, quod quis post mortem fieri vult; si fiat cum hæredis institutione, vocatur Testamentum; in quantum continet donationem ab hærede post mortem Testatoris præstandam, vocatur Legatum; & ille, cui fit ejusmodi donatio, vocatur Legatarius; si hæredi imponatur, ut hæreditatem absolutè aut sub condi-

tionem, v. g. si ei non nascatur proles, restituat alteri, dicitur Fidecommissum vel generale, si scilicet restituenda est tota hæreditas, vel particulare, si tantum aliqua ejus pars, & eatenus coincidit cum legato. Dispositio, quâ testamentum corrigitur, vel declaratur, aut etiam sine testamento hæredi ab intestato legatum, fidecommissum, vel aliud quid committitur, vocatur Codicillus. Ab his omnibus differt donatio mortis causâ, quæ firmatur solâ morte donantis, nec ullatenus pendet à valore testamenti; e contra Legatum, Fidecommissum sunt accessorium testamenti, & illo corruente corruunt; hoc excepto, quod corruente ex defectu solemnitatum testamento profano probabilius non corruant legata pia, Covarr. Eng. l. 3. tit. 26. n. 20. & ibid. Pyrr. Reiff. n. 173.

QUÆR. II. Quotuplex sit Testamentum?

2. R. Testamentum dividitur: 1. In solemne, & non solemne; solemne vocatur, quod habet omnes solemnitates, seu condiciones à jure requisiti-
2. tas, quales de Jure Cæsareo sunt, ut testator coram septem testibus masculis, puberibus, liberis, ad id rogatis, distinctis ab ipso hærede, non surdis, non mutis, mentem suam declaret, vel in scripto ab ipso testatore & omnibus testibus subscribendo, ac consignando, aut vocaliter coram dictis testibus suam voluntatem exprimat; primum testamentum vocatur scriptum seu clausum; se-
cun-

cundum vocatur nuncupativum.

3. Testamentum dividitur in privilegiatum, & non privilegiatum; Privilegiatum est, quod non requirit omnes juris solemnitates; tale est 1. testamentum ad causas pias, in quo nullæ solemnitates requiruntur, sed sufficit, quod vel per testes, vel per nuntus, aut scripturam de voluntate testatoris certò constet, *Barth. Clarus, Pyrr. n. 19.* & claret *ex c. relatum n. de testam.* uni enim testi etiam probatissimo, v. g. Parocho, nequidem in foro conscientie necessariò credendum est, sed Jure Canon. requiruntur & sufficiunt duo vel tres testes: in ore duorum vel trium testium stat omne verbum, *c. cum esses 10. de testam.* idèdque Archi-Diœc. Colon. in Synodo habita Anno 1662. *part. 2. pag. 116.* declarat, quod testamenta Ecclesiasticorum facta sine Notario vel Pastore & duobus testibus sint invalida, quamvis admittat legata pia tantùm scripta, vel subscripta à testatore valere. Si testator in testamento vel coram duobus testibus asserat, quod Confessario vel Parocho mandaverit aliqua erogare ad causas pias, secundùm dictum Confessarii vel Parochi executio facienda est. *Eng. n. 10.* dicit, etiam in terris Imperii valere testamenta Clericorum cum duobus vel tribus testibus absque solemnitatibus juris civilis; ubi enim jus Canon. & civile discrepant, Clerici non subjacent legibus civilibus, sed Canonice. 2. Testamentum inter liberos valet, si pater totum testa-

mentum manu propria scribat, tempus liberorum, ac signa rerum specialium declaret, *Nov. 107. c. 10. auct. quòd sine.* etsi nullus testis, vel alia solemnitas adhibeatur. 3. In testamento militum duo, in testamento rusticorum, si plures haberi non possint, quinque testes sufficiunt, sive testamentum sit scriptum, sive nuncupativum, *l. fin. c. de testam. Carpzov. Konig. de test. n. 8.* 4. Testamentum tempore pestis ex paritate rationis valet cum duobus testibus, si plures haberi non possint, *Myns. Jason. Gal. l. 2. obs. 118.* 5. Testamentum Principi oblatum vel coram eo factum valet absque omni solemnitate, dummodo probari possit, quòd sit oblatum, *arg. l. omnium cod. de testam. Covar. Laym. hic n. 15.*

QUÆR. III. Quid amplius notandum circa Testamenta?

5. *Seq.* 1. Testamentum ex natura sua ante mortem semper est revocabile, si quis jurasset non revocare, peccat quidem revocando, revocatio tamen est valida, quia juramentum non immutat naturam actus, qui ex se est, & manet revocabilis; similiter renuntiatio vel pactum circa hæreditatem adhuc viventis in favorem tertii est ivalidum, etsi fuerit juramento firmatum, quia hoc juramentum est contra bonos mores & in præjudicium tertii, quia inducit votum captandi mortem alterius, *l. fin. C. de pactis. Sanch. in Decal. l. 7. c. 2. n. 33.* Unde si filia accipiens dotem dicat se eam esse contentam, & renuntiare paternæ hæ-

re-

reditati, hoc non obstante potest postea petere complementum suæ legitimæ portionis, *l. pactum dotale, C. de collat. & c. quamvis de pactis in 6.* Si verò renuntiatio fiat ad causam piam, valet etiam non requisito consensu ejus, de cujus hæreditate agitur, *Pyrr. tit. 31. n. 90.*

6. 2. Famofissima est quæstio: An testamentum ad causas non pias, non habens omnes solemnitates à jure requisitas, sit validum? Pro foro conscientie sufficit, quoddam utraque sententia sit probabilis, & in praxi rata, ita ut hæres ab intestato possit judicare testamentum esse nullum, sibi que usque ad sententiam judicis bona defuncti retinere. Econtrà hæres scriptus ex testamento hæreditatem tunc adire possit, quo casu tamen etiam tenebitur legata solvere, non tantum pia, (ad quorum valorem nullæ solemnitates requiruntur) sed etiam profana. Nec obstat, quoddam legata profana in tali testamento probabiliter sint nulla; nam eo ipso, quo in sui favorem sustinet testamentum esse validum, debet etiam stare pro valore legatorum, aliàs certò peccabit contra jus unius; vel enim valet testamentum, & sic agit contra jus legatarii, vel non valet, & agit contra jus hæredis ab intestato.

7. 3. Sæpè testamento vel legato adjicitur conditio, quæ si justa est, erit observanda ex justitia, vel legatum restituendum, aut testamentum non adeundum; si sit conditio turpis, habetur pro non adjecta. Præcipuè

tamen attendenda est voluntas testatoris; unde valet testamentum sub hac clausula: Si Caja improlis decesserit, relinquet hæreditatem Titio; quo casu si Caja profiteatur in Monasterio bonorum capace, succedet Monasterium, *c. 8. de probat.* nam hæc præsumitur esse voluntas testatoris, qui creditur potius voluisse favere Monasterio, in quo filia proficetur, quam extraneo; si verò constat de contraria testatoris voluntate, hæc servanda est, ut si dicat: Si Caja filia mea religionem profiteatur, succedet Titius, quia præsumptio cessat, ubi versatur in claris, *Covarr. Sanchez. c. 16. n. 12. Pyrr. n. 76.* Unde etiam valet legatum, si testator dicat: Lego Cajo ducentos florenos, si nupserit, aut in sæculo remanserit; si verò sacros Ordines, vel Religionem assumpserit, centum, vel nihil, *Menoch. Reiff. à n. 652. Leuren. l. 3. q. 98. n. 9. & Authores citati.* Nam ista conditio non est turpis, nisi fiat ex odio religionis, secus si fiat ex justa causa ad propagationem familie vel stemmatis, & sic fieri præsumitur. Item valet testamentum, legatum sub conditione, si 9. Cajo nupserit Titia, si proles susceperit, *l. cum ita. & l. Titio ff. de cond. & dem.* Si Cajo non nubat, sed profiteatur in religione bonorum capace, conditio habetur pro non adjecta, & legatum cedit Monasterio, *Nov. 123. c. 37.* Si S. Ordines suscipiat, legatum retinere potest, ita tamen ut in Clericatu usque ad finem vitæ perseveret, & legatum ad

ad pia opera expendat, *cit. Nov. Covar. Barb. Pyrr. à n. 74. Eng. n. 29.* de legato sub modo, causa, demonstratione falsa dixi *Casu 50.*

10. 4. Si quid sit legatum in genere ad causas pias, vel pauperibus indeterminatè, dari potest Monasterio pauperi, *Laym. Sylv. Sanch. Pyrrh. n. 109.* Si legata omnia solvi non possint, omnia legata etiam pia diminuenda sunt pro rata, etsi alii quoad legata pia contradicant, valdè probabiliter purantes ea ante omnia integra solvi debere.

11. 5. Si duo homines sint ejusdem nominis, & ex circumstantiis colligi non possit, de quo testator locutus sit; plures Juris-Consulti docent, legatum non valere, & neutri dandum, sed hæredi relinquendum esse; idem est, si legatum duobus ejusdem nominis relictum uni revocetur, nec constet cui, utrique volunt esse revocatum; sed *Molin. d. 197. Dian. to. 2. tr. 5. Miscell. R. 58.* melius dicunt, ejusmodi legatum inter utrumque esse dividendum; nam uterque habet æquale jus, & certum est, quòd testator noluerit illud manere hæredi. Collig. *ex l. qui duos 9. ff. de rebus dubiis.*

12. 6. Certum est, quòd jure civili valeat legatum rei alienæ, si testator scivit esse alienam, (cujus probatio incumbit legatario) secus, si putavit rem esse suam, seu ignoravit esse alienam, §. 4. *Instit. de Leg.* ubi ratio additur: *Forstian enim si scripsisset alienam, eam non legasset,* quæ verba indicant legem hanc fundari in præ-
R. D. Jansen Pars 1.

sumptione, quæ quia cessat in proximè conjunctis, respectu quorum potiùs præsumitur contrarium, putà quòd testator scivisset rem esse alienam, adhuc rem, vel ejus pretium fuisset legaturus, idèd tenebitur hæres rem alienam emere, vel eis tradere rei æstimationem, *l. 10. C. de leg. idque etiam tenere Jure Canon.* docent *Covar. in c. filius 5. de test. n. 6. Fachin. l. 5. n. 38. Pyrr. n. 84. Leuren. q. 707. n. 4. Prob. ex c. si Episcopus 5. c. 12. q. 5.* ubi legatum rei alienæ valere apertè supponitur; accedit ratio, quòd leges civiles etiam juxta Canones servari debeant, nisi ab his legantur correctæ.

7. Si res certa & determinata legata sit, v. g. hæc domus, hic ager, ejus dominium acquiritur legatario etiam ignoranti à die aditæ per hæredem hæreditatis, sed non antè, *l. si tibi 86. de legat. l. si nemo 181. ff. de R. 7. Fachin. l. 1. c. 94.* Hoc tamen dominium est revocabile, potèstque legatarius adhuc repudiare legatum, post acceptationem autem redditur irrevocabile, *d. l. 86.* & fictione juris retrahitur dominium ad diem mortis, *Reiffenst. n. 680.* idèdque fructus illi, qui aliquo modo sunt pars rei legatæ, velut lana & fœtus ovium, à die mortis debentur legatario, *l. 20. ff. de leg. de aliis fructibus* controvertunt DD. si legatum non est quid determinatum, sed in genere, tunc fructus intermedii acquiruntur hæredi, nisi sit in mora solvendi, *l. si quis 23. ff. de leg. Gómez, Barth. Molin. d. 194. n. 13. V. Leuren. q. 721.*

Z z

8. Har-

14. 8. Hæredes alii dicuntur ex testamento, alii ab intestato, qui scilicet sine testamento succedunt; alii vocantur hæredes necessarii, qui in testamento præteriri non possunt, utpote filii & filia, nepotes & nepres, quibus ad minimum debetur legitima triens, seu tertia pars bonorum, æqualiter inter eos dividenda; si verò illorum sint plures, quàm quatuor, debetur medietas, & quamvis ex justa causa in testamento expressa etiam hæres necessarius exhereditari possit, non potest tamen Jure Cæsareo validè præteriri; si enim nulla ejus mentio (quod præteriri dicitur) in testamento fiat, testamentum quoad hæredis institutionem nullum est, valet tamen quoad cætera; imò jus naturæ videtur exigere, ut parentes liberis indigentibus præter legitimam jure civili debitam tantum relinquunt, quantum ad honestam eorum sustentationem est necessarium; idem à fortiori tenet in liberis respectu parentum.

15. 9. Peccant parentes contra charitatem, si sine justa causa uni filio vel nepoti plus relinquunt quàm alteri. Dixi: *sine justa causa*, qualis esset, si unus esset magis probus, magis de testatore meritis, si plus indigeat, si sit pupillus nondum qualificatus, &c. tunc enim tali plus relinqui posset. Caveant Confessarii, ne cum præjudicio prolium indigentium in sui vel Ecclesiæ favorem pia legata extorqueant; suadeant potius, ut memores animæ

suae adhuc in vivis peccata eleemosynis redimant, quia hoc Deo est gratius; in morte enim dant quasi coacti, quod retinere amplius non possunt, & post mortem hæredes legata sibi demandata infideliter sæpè exequantur.

16. 10. Si Cajus filia à se specialiter meritæ destinaverat dare suppellectilem argenteam, eamque jam ex parte fieri curaverat, sed ante actualem traditionem moriatur, multi sustinent suppellectilem deberi Cajæ, quia satis constat de voluntate donantis, estque donatio virtualis; probabilius tamen est oppositum, quia donatio perficitur traditione, qualis hic nulla fuit, ut *supp. Lâ Croix l. 3. p. 2. n. 1120.*

17. 11. Hæres sicut succedit in omnia jura & commoda defuncti, ita & in onera seu debita realia, cum hoc tamen privilegio, ut si inventarium fecerit, non teneatur ultra vires hæreditatis, imò solutis expensis funeris, aliisque debitis debetur ei ex Lege Falcidia quarta pars hæreditatis, & si eam habere non possit, ex legatis (intellige non piis) tantumdem subtrahere potest. *Less. Sylv. Dicast. l. 2. t. 19. d. 3. à n. 56.*

18. 12. *Trident. sess. 25. c. 16. de Regnl.* statuit, omnes donationes & renuntiationes etiam juratas Novitiorum esse invalidas, nisi fiant duobus mensibus ante Professionem, & cum licentia Episcopi vel ejus Vicarii; hæc tamen constitutio se non extendit ad contractus onerosos venditionis, permutationis, locationis, quia

quia in his Novitius tantum accipit, quantum dat, neque à regressu impeditur, *Laym. Sanch. Hyac. Don. to. 2. tr. 7. q. 30. n. 5. Pyrrh. n. 87.* Deinde se non extendit ad testamenta Novitiorum, aut donationes mortis causâ, quia cum hæ firmæ non sint, nisi secutâ Professione, non obstant, quò minus Novitii liberè ad sæculum regredi possint, quod unicè Trid. præcavere voluit. Item se non extendit ad renuntiationes & donationes factas ante ingressum, *Sanch. Laym. Pyrr. n. 80.* nisi factæ sint intuitu ingressus, tunc enim comprehenduntur Decreto Trid. & sunt invalidæ, *Barb. Less. Pyrr. l. c. Krimer l. 3. q. 31. n. 1723. Reiff. à n. 143. § n. 149.* ubi adducit

plures declarationes S. Congreg. Ratio est, quia per ejusmodi donationes non minus impeditur libertas regrediendi, quàm impediatur per donationes in Novitiatu factas, quod impedire voluit Trid. vide tamen *Schmalzgr. l. 3. t. 31. n. 129.* ubi cum multis docet contrarium, dicitque multoties à Rota decisum. Novitius testans in ipso Novitiatu non tenetur servare solemnitates juris civilis, sed potest se conformare Juri Can. de cujus foro jam effectus est; secus si ante Novitiatum testetur, nisi testetur ad causas pias, *Eng. n. 32.* An Clerici sæculares de bonis Ecclesiasticis testari possint, *dixi Cas. 26. n. 11.*

Ex Tractatu de Judiciis.

C A S U S LXII.

Publius Judex causas retardat, & ignorans injustas fert sententias, 1. In dubiis & probabilibus sententiatur pro amico, 2. Munera accipit, 3. In quavis causa advocatum agit, 4. Et pluribus subservit, quàm iuri possit, 5. Audito crimine inquit in Cajum, 6. & cum nec Fiscus nec alii Cajum accusent, 7. Testes etiam occulta crimina, & ea, quæ sub secreto habent, 8. & omnia, quæ credunt esse vera, etsi ipse sciat esse falsa, edicere cogit, qui falso dicta non revocant, 9. Reus super crimine interrogatus primùm jurato negat,

10. ex post promissa impunitate fatetur, 11. complices occultos prodit, accusatores de veris & falsis criminibus accusat, 12. Ad declinandam tormenta fatetur crimen à se non commissum vel planè occultum, 13. contra satellites se defendit, carcerem amicis suadentibus & juvenantibus effringit, ad triremes condemnatus fugit, 14. Pro Resolutione

QUÆR. I. Quæ personæ concurrant ad iudicium, & quæ sit iudicis obligatio?

1. Ad iudicium præcipuè concurrunt iudex, advocatus, actor, reus, testis,